УДК 334.23

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Є. Ворона, група ТБ 22-2
Науковий керівник: ***Н. Гаврилова,*** канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

Агресія росії проти України стала випробуванням не лише для українського народу, але й для вітчизняного бізнесу. Підприємці змушені адаптуватись до нових реалій. В умовах воєнного стану підприємницька діяльність набуває особливого значення. Вона стає не лише засобом забезпечення економічної стабільності країни, але й важливим інструментом підтримки морального духу населення. Однак ведення бізнесу в таких умовах супроводжується рядом викликів та труднощів. Воєнний стан впливає на всі аспекти підприємницької діяльності, включаючи виробництво, логістику, фінансування та маркетинг. Підприємцям доводиться пристосовуватися до нових умов, шукати альтернативні рішення та використовувати креативні підходи для виживання та розвитку свого бізнесу.

Велика кількість підприємців вимушена була закрити або релокувати свій бізнес, через високу небезпеку. На кінець травня 2023 року дослідницька компанія Gradus Research провела опитування серед підприємств різних розмірів в Україні. Метою опитування було визначити стан та перспективи бізнесу в умовах триваючої війни, яка триває вже 16 місяців. Підприємства були опитані щодо їхнього стану, стратегій виживання, планів на майбутнє та прогнозів щодо тривалості активних бойових дій [1]. 50% опитуваних підприємців зазначили, що їхній бізнес працює як і раніше, що є вищим на 28% ніж у 2022 році. Також 38% опитуваних підтвердили що їхній бізнес працює частково, у 2022 році цей показник становив 51%. Призупинили свою роботу 19% опитуваних у 2022 році та 7% у 2023 році. Розпочали бізнес під час повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році 6% опитуваних, у 2023 році даний показник становив 4%.

Наступною особливістю є зміна в процедурі кредитування. В Україні кредитування бізнесу залишається проблемою через високі відсоткові ставки та складні умови отримання кредитів. Програма "Доступні кредити 5-7-9%" була запроваджена для полегшення доступу до фінансування для підприємств. Участь у програмі взяли багато банків, і основними секторами, що скористалися цим, стали сільське господарство, торгівля та промисловість. В проекті бюджету на 2024 рік закладено значні кошти на розвиток цієї програми, з фокусом на підтримку переробної галузі та бізнесу на зруйнованих територіях. Однак процес отримання кредиту залишається складним через високі вимоги та довгі терміни розгляду заявок [2].

Галузева трансформація включає в себе зміну напрямку діяльності підприємства з метою адаптації до нових умов ринку. Це може включати в себе розробку нових продуктів або послуг, вхід на нові ринки, або навіть повну зміну бізнес-моделі. У 2022 році 13% опитуваних підприємців зазначили, що їхній бізнес частково або повністю трансформувався, у 2023 році цей показник виріс до 29%. На питання чи перебуває бізнес у процесі часткової або повної трансформації 33% відповіли «так» у 2022 році та 21% у 2023 році відповідно. У 2022 році 21% опитуваних зазначило, що їхній бізнес не трансформувався, але потребує цього, у 2023 році цей показник становив 16%. 29% у 2022 році та 28% у 2023 році зазначило, що їхній бізнес не потребує галузевої трансформації [1].

Новацією став Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану. Нові правила щодо оподаткування компаній з доходом до 10

мільярдів гривень дозволяють їм обрати оплату єдиного податку 3-ї групи. Ця система має наступні особливості: ставка податку складає 2% від доходу, замість 18% податку на прибуток. Не застосовується ПДВ (20%) на операції, проведені на території України. Відсутні обмеження на кількість працівників. Крім того, внесені зміни передбачають призупинення строків, визначених Податковим Кодексом, на період введення воєнного стану [3].

В умовах воєнного стану, вітчизняний бізнес в Україні зазнав значних випробувань. Адаптація до нових реалій стала ключовим фактором виживання для багатьох підприємств. Зміни в процедурі кредитування, галузева трансформація, а також нові законодавчі ініціативи стали важливими інструментами, які допомогли бізнесу пристосуватися до викликів воєнного часу. Однак, незважаючи на всі виклики, бізнес продовжує функціонувати, адаптуючись та шукаючи нові можливості. Це свідчить про високу стійкість та гнучкість українського бізнесу, а також про його важливу роль у забезпеченні економічної стабільності країни.

Список літератури

1. Бізнес залишається в Україні та відновлюється — 88% компаній працюють частково або повністю у довоєнному режимі, ще 4% розпочали новий бізнес URL: https://marketer.ua/ua/the-business-remains-in-ukraine-and-is-being-restored/ (дата звернення 10.05.2024)
2. Український бізнес під час війни: реальна аналітика та перспективи на майбутнє у 2024 році URL: https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analityka/ (дата звернення 10.05.2024)
3. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/ (дата звернення 10.05.2024)

УДК 3658.6

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

С. Щербина, група МЕ-20
О. Сторожук, канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

Підприємства, які здійснюють свою діяльність у сфері автомобільних транспортних перевезень, відіграють важливу роль у національній економіці України, сплачуючи податки та створюючи робочі місця [1]. Але окрім зазначеного, підприємства автомобільного транспорту реалізують логістичну підтримку промисловості, сільського господарства та будівельної галузі, сприяють економічній інтеграції регіонів України, підтримують розвиток малого та середнього бізнесу, сприяють зовнішньоторговельним операціям.

Підкреслимо, що стратегії розвитку транспортного підприємства у мирний та воєнний часи набувають різних акцентів [2; 3; 6]. У мирний час підприємство орієнтується на розвиток, інновації та оптимізацію, у воєнний час пріоритетами є безпека, гнучкість та виживання. Тому важливо мати план дій, що враховує ці відмінності та дозволяє швидко адаптуватися до реалій. У вигляді таблиці 1 нами показані відмінні риси таких стратегій.

Таблиця 1 – Відмінності в стратегіях розвитку транспортного підприємства у мирний час і у воєнний час

Категорія	Стратегії у мирний час	Стратегії у воєнний час
Диверсифікація послуг	Розширення спектру послуг (логістичні, митні послуги тощо)	Впровадження спеціалізованих послуг для забезпечення безпеки та швидкості перевезень